

Seznam příloh

Příloha č. 1: Fotografie autorky (obrázek)

Příloha č. 2: Obálka knihy Rok kohouta (obrázek)

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru z Marianne

Příloha č. 4: Vyjádření Komise pro etiku Syndikátu novinářů

Příloha č. 5: Část článku Saši Uhlové z Romea.cz zaměřená na adopci v rodině Boučkových (obrázek)

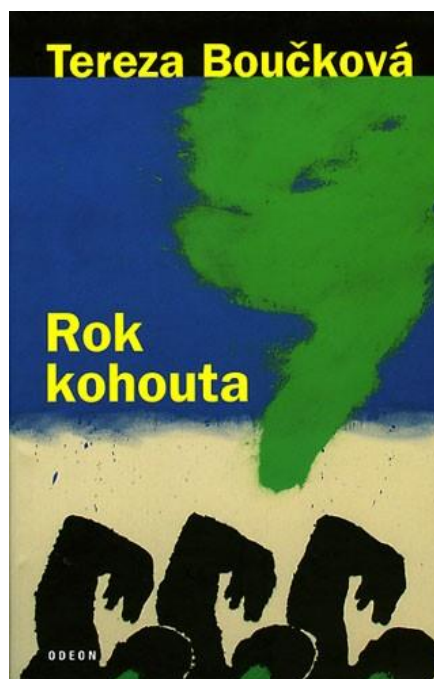
Přílohy

Příloha č. 1: Fotografie autorky (obrázek)

Zdroj: OneHotBook

Příloha č. 2: Obálka knihy Rok kohouta (obrázek)

Zdroj: Odeon

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru z Marianne

Sedmnáct let s dětmi odjinud

14.04.06 / Marianne, Irena Jirků

Když si spisovatelka Tereza Boučková a její muž Jiří přivezli před lety do svého domku na Berounsku dva chlapce z kojeneckého ústavu, zdálo se, že všichni dohromady mají velkou šanci a velkou naději. Zvláště ti dva malí. Dnes o tom jejich matka pochybuje. A klade si otázky, na které se jen těžko hledá odpověď.

Když jsem vám volala, byla jste zrovna u soudu. O co se soudíte?

Rozhodovalo se tam, jestli má náš prostřední syn jít do diagnostického ústavu. Sice jsme se se sociální pracovníci dohodli tak, aby tam nemusel, ale bylo nutné jít k soudu. Aby pochopil, že situace je už opravdu vážná.

Co provedl?

Provedl... to se snad ani tak nedá říct. Léta nás okrádá. Náš domácí kapsář. Naučili jsme se chodit s peněženkou i vyčurat. V noci musíme mít věci u postele. Zamykáme pokoj... Ne pro peníze, ale pro to zklamání. Stali jsme se tak trochu jeho zajatci. My musíme být ve střehu, my nesmíme zapomenout... Syn si na to, že se sice rozčílíme, ale vlastně nemůžeme nic dělat, zvykl. Doktorka psychiatrie, k níž dlouho chodíme, nám poradila, ať se obrátíme na sociálku. Udělali jsme to – a ne poprvé. Pomáhá nám i s nejstarším synem.

Ten je už dnes plnoletý. Co dělá?

To nevím. Den před svými osmnáctinami se ale asi připlétl k vloupání. Protože do té doby nic nespáchal, hrozí mu ‚jen‘ podmínka. Jenže on nechodil na výslechy. Vždycky jsme se tam sešli jen my, rodiče, pak kurátorka, advokát a vyšetřovatelka. A když to takhle bylo asi pětkrát, hrozilo, že ho vezmou do vazby. Přitom se mu všichni snažili pomoci. Vědí, že když zapadne do vězení, je to špatné. Teď k výslechu přišel. Aspoň to.

Mluvíte o tom s ledovým klidem. Když jsem za vámi byla naposledy, bylo klukům okolo deseti a vy jste tvrdila, že asi své osvojené děti příliš neovlivníte, ale že jim snad něco předáte a vychováte slušné lidi.

Zlodějem se člověk nerodí! tvrdila jsem. A život nás naučil, že je všechno jinak. Nesnažili jsme se kluky tlačit do výkonů, na něž nemají (i když nejstarší syn do loňska studoval střední školu), ale byli jsme přesvědčení, že budou žít čestně. A to se nám tedy asi nepodařilo.

Ještě se mohou změnit, jsou přece v pubertě.

Oba mají diagnostikovanou poruchu osobnosti. Pubertální výkyvy mohou něco vychýlit, ale jinak je to daný stav. Může za to nejspíš mix genů, ale i podmínky, za nichž byli počati. A taky první rok života bez svého člověka. Citové deprivaci přikládám velký význam. Kluci, které jsme přijali, jsou každý úplně jiný (taky mají úplně jiné rodiče): jeden je chytrý, druhý dost naopak, jeden necitlivý, druhý citlivý – ale problémy mají stejné.

Roky, co žijí s vámi, nehrají žádnou roli?

Teď mám pocit, že ne. Dost si teď zoufáme, a přitom doufáme, že jsme do nich něco zaseli. Ale je to deziluze. Proč to tak dopadlo? Kdo za to může? Co máme dělat? Kolik nocí jsem se takhle ptala. A přitom si myslím, že kluci nemůžou za to, jací jsou. Tak co s tím?

Moje kamarádka adoptovala také dva syny a klade si stejně drastické otázky. Namítám jí, že znám lidi, kteří mají vlastní děti a...

...ty také dělají psí kusy! Já a moji sourozenci jsme dovedli vyvádět, ale mělo to mantinely. A taky jsme v sobě všichni měli ‚nadstavbu‘. Zájem, kterým jsme žili. Oba naši starší synové nemají nic, ani mantinely, a už vůbec žádný zájem, touhu něco umět, něco se dozvědět, vyniknout. Chtějí mít všechno bez námahy. A možná ani nemít nic, ale bez námahy... Celý loňský rok, kdy se nám rodina nezadržitelně rozpadala, jsem prožívala pocity marnosti. Kdybych neměla nejmladšího syna, který se mi narodil a se kterým je vše ‚normální‘, nevím. A přitom jsem si ho paradoxně skoro ani nevšímala, musela jsem řešit problémy, které se na nás valily jako šutry. Ten pocit marnosti mě ničil. Marnost je asi nejhorší.

Byla doba, kdy jste si myslela, že to zvládnete...

Jednoduché to nebylo nikdy, ale dlouho jsme to dovedli zvládnout. Vychovávat vlastním příkladem? To nefungovalo. Kladná motivace? Vždycky selhala. Když jsme s mužem jednali tak, jak jsme si sami přáli, tedy liberálně, s tím, že kluky necháme, ať si věci dělají po svém, navalily se na nás ihned tak strašné problémy, že nás to postupně zatlačilo do způsobů, které nám nebyly vlastní. Nezbyvalo než tlačit, nutit, hlídat, kontrolovat, volat do školy, všechno si

ověřovat. No a nakonec jsme se naučili i prohledávat jim kapsy... Poprvé jsem se strašně styděla. A to jsem nevěděla, že nás čekají i cesty do zástavárny – pro kradené věci.

To si nedovedu představit.

Prostřední syn se v tom naučil výborně chodit, až jsme žasli. Nejohrovnější mi ovšem přišlo, že jsme to my, jeho nejbližší, koho okrádá. Paní doktorka, ke které s ním chodíme na psychiatrii, mi řekla, že to nesmím brát osobně, že je to silnější než on. A že musím udělat všechno pro to, aby krást nemohl. No, tak schováte kabelku a zmizí magnetofon, walkman...

Stejně potíže máte s nejstarším synem?

Vloupání, co má asi na triku, byl spíš úlet. Doufám. On je ale zase jakoby mimo čas a prostor. Když byl menší, pořád se ztrácel – třeba v metru. Šílená hrůza. Jindy odvedl syna našich přátel do lesa. Hledali jsme je čtyři hodiny. Celkem nedávno strašil babičky v parku s kuklou na hlavě, chodil plivat na nádraží na bezdomovce nebo doma ‚jen‘ rozfedroval kamna tak, že jsme málem vyhořeli. Všechno dělal tak, že tomu normální člověk nerozuměl.

A protože je chytrý, bylo to tím nepochopitelnější.

Bydlí nejstarší syn ještě u vás?

Nebylo mu ještě osmnáct a začal se toulat, domů přišel jednou za tři dny v zuboženém stavu. Pracovat nechtěl a my za něho nesli odpovědnost. Když odešel i s rodným listem, dostala jsem strach, že někde uzavře leasing a budeme celý život splácet jeho dluhy...

...a tak jste šli na sociálku a dali ho hledat.

Párkrát s sebou vzal na tah i mladšího bráchu. To už jsme věděli, že musíme jednat. Soud nařídil ústavní výchovu na těch pár měsíců do plnoletosti, ale on byl vlastně na útěku. Teď už je volný a žije si po svém. Někdy ho v Praze potkám. Jednou je zašedlý, špinavý a smrdí. Troska. Potom brečím. A jindy je vymydlený, ve značkovém oblečení. Pořád žije jako asociál. Nemá už občanku ani rodný list. Bezdomovec.

O svého nejmladšího syna se nebojíte?

Už se nebojím. Víím, že všechno je věcí povahy. A on je ve čtrnácti vyrovnaný, má smysl pro povinnost a má i ty mantinely, které ho nepustí dál. Ale stejně to v životě nebude mít nikdy jednoduché. Asi bude své starší bráchy pořád z něčeho vysekávat.

Co váš muž?

On naštěstí chodí do práce. Ráno odjede a večer nebo v noci se vrací, nemá čas se tím tolik trápit. Já mám tu nevýhodu, že pracuji doma. Navíc všechno moc prožívám. Vloni se mi ani nechtělo žít. Nešlo mi psaní, neměla jsem se čeho chytit. Hodně jsem brečela, ale před mužem jsem se snažila být statečná. Kdybychom do toho spadli oba, kdo by nás podržel?

A podržel vás?

Přes všechno, co nás ničilo a deptalo, co jsme zoufale prožívali, o co jsme se hádali, co nás odcizovalo a zase sbližovalo... je náš vztah hluboký. Kdyby nebyl, nevydržel by.

Kdybyste se dnes měla znovu rozhodovat, přemlouvala byste svého muže k adopci?

Já jsem ho nepřemlouvala! To bylo společné rozhodnutí a to je také jediná možnost, jak pozdější krize přežít. O adopci stále přemýšlím. Nedávno se přišla poradit jedna známá. Je jí pětatřicet a chce si osvojit dítě, aby nebyla sama. Varovala jsem ji. Vzít si dítě není způsob, jak řešit nevyřešený život! Ale já bych to dnes rozmlouvala asi každému.

Ale kdyby vám bylo zase třicet...

...tak bych do toho zase šla! I mě tehdy zkušenější varovali, ale já nevěřila. Myslela jsem si, že to nezvládnou, že něco zkazili, zanedbali. Že ty děti neměli dost rádi.

Takže moje úvahy, že bych měla dát šanci ještě někomu jinému než svým dětem, jsou scestné?

Myslím si, že krok jako adopce nesmí být založený na romantických představách o tom, jak někoho zachraňujete. To při průserech, které nastanou (při dnešních zákonech o adopci si citovou deprivaci projde každé dítě a zanechá to stopy vždycky!), kdy máte co dělat, abyste zachránili svůj zdravý rozum, přestane fungovat. Důvod k adopci musí být nejsilnější – totiž fakt, že nemůžete jinak! My jsme jinak nemohli. A tak bych to udělala zase. Ale asi bych si víc vybírala.

Vybírala? Zákony něco takového neumožňují. Ale i kdyby – nedovedu si představit, jak chodím po kojeňáku a říkám si: tohle ne, tohle by šlo, to беру...

To v žádném případě! To bych nikdy neudělala. Dnes bych se však při přípravném řízení víc zajímala o to, kdo jsou biologičtí rodiče, čím prošli a čím prošly děti. Dítě si neberete na čtrnáct dní, ale na celý život. A když nic nevíte, nemůžete ani chápat některé situace. Také

bych asi víc váhala nad tím, zda vychovávat dítě jiného etnika. Protože zjišťuji, že se asi nedá roubovat všechno na všechno. A že je v nás toho uloženého po generace mnohem víc, než by člověk myslel.

Znám lidi, kteří přijali za své deset dětí. Říkají, že od nich nic nečekají, že je berou jako návštěvu...

To jsou řeči! Žádná návštěva netrvá 24 hodin denně a spoustu let. Když pak s těmi lidmi mluvíte, zjistíte, že jsou na tom stejně. Že se v nás mísí radost a zklamání, strach...

Mě by ničil strach. Když byla moje dcera vážně nemocná, šlela jsem. Je pro mě nepředstavitelné, že bych nevěděla, kde se třeba potlouká.

Taky jsem to prožívala. Vloni jsem se pořád klepala. Ale pak jsem nějak zcyničtěla, nevím. Byla jsem tak vyčerpaná, že už se do mě víc pocitů nevešlo. Je složité adoptovat dítě. Je to fakt těžké. Já bych adopci zrušila.

Vždyť byste do toho šla znovu!

Ta hra na opravdovou rodinu mi přijde vlastně falešná. Člověk se o to pořád snaží, ale pravda je taková, že nejsme rodina jako každá jiná. Je to těžké i pro ty děti. Vždyť ony si nás vůbec nevybraly! A určitě měly mockrát pocit, že by jim jinde bylo líp. Pěstounská péče je mnohem zdravější pro obě strany.

Ale děti si nevybírají ani pěstouny...

Institut pěstounství je jasně daný. Nikdo neztrácí svou identitu, nikomu není vnucována jiná! A pořád je to rodina. Spíš se to může podařit.

A nemusí.

Nemusí. A pak ten pokus nevyšel. Zatímco adopce je na celý život, absolutní řešení. A když pak přijde ke zklamání...

Příloha č. 4: Vyjádření Komise pro etiku Syndikátu novinářů

Zápis ze zasedání Komise pro etiku ze dne 17. září 2014

* Stížnost Terezy Boučkové na server www.romea.cz o adopci romských dětí. Komise konstatuje, že šlo o prózu, která má nárok na fabulaci. Krom toho uváděné argumenty nejsou nikde podloženy konkrétními fakty, že romské děti v důsledku beletristického textu mají horší naději na adopci. Je to stejný případ, jako kdyby veřejnost obviňovala J. W. Goetheho po uveřejnění Utrpení mladého Werthera a mnoho dalších spisovatelů po publikování jejich próz. Autorka se právem cítí tímto článkem poškozena.

Zápis ze zasedání Komise pro etiku dne 17. května 2006

odkaz, odkud redakce materiál převzala a uvedla také jméno nebo značku svého autora, popřípadě označení redakčně zpracováno, aby nedocházelo k možnému porušování autorského zákona.

* Stížnost Terezy Boučkové na materiál Jáchyma Topola, publikovaný v Respektu č. 15 s názvem Prokletí nechtěných dětí s podtitulem Spisovatelka varuje před adopcemi, lidé protestují. Komise se seznámila jak s materiály zaslanými šéfredaktorem Respektu, tak s dopisem šéfredaktorky Marianne, i s vyjádřením T. Boučkové, a konstatuje, že Jáchym Topol vyjádření T. Boučkové nepřesně citoval, některé pasáže vytrhl z kontextu a uvedl i některé nepřesné informace. (Např. „Zrušila bych adopce,“ prohlásila v něm ... průkopnice osvojování malých Romů a vyjádřila velkou pochybnost, zda vůbec lze „vychovávat děti jiného etnika“. Zklamaná ... zažehla jiskru a vzniklý požár zajímavě ozářil zdejší společnost. Signál: Černé nebrat!, který ... vyslala, totiž mnohé občany velice rozhořčil. Čtenářky časopis Marianne bojkotují, zasílají stížnosti Syndikátu novinářů ČR.) V rozhovoru v Marianne nikde není řečeno, že šlo o Romy, čtenářky časopis nebojkotují a KPE obdržela stížnosti dvě, z nichž ještě druhá vznikla na žádost první stěžovatelky. Boučková naopak v článku říká: *Myslím si, že krok jako adopce nesmí být založený na romantických představách o tom, jak někoho zachraňujete... Důvod k adopci musí být nejsilnější – totiž fakt, že nemůžete jinak! My jsme jinak nemohli. A tak bych to udělala zase.*

Komise chápe, že časopis Respekt si uvědomuje závažnost tématu adopce, ale zároveň upozorňuje na to, že nerespektoval právo autorky na odpověď tím, že ji nutil, aby svůj dopis, kterým chtěla na článek J. Topola odpovědět, několikrát přeformulovala. Nešlo o článek, který má redakce právo autorovi vrátit, nebo ho redigovat, ale o reakci na uveřejněný text. Rigidně chápaná politická korektnost v tomto případě autorku dostala do osobní tísně.

Příloha č. 5: Část článku Saši Uhlové z Romea.cz zaměřená na adopci v rodině Boučkových (obrázek)

A nedopadne to jako u tý Boučkové?

atmosféře".

V rozhovoru o rodině, adopci a pěstounské péči se s Martinou v návaznosti na předsudky vůči romským dětem dostaneme i ke známé knize Rok kohouta od Terezy Boučkové, ve které autorka popisuje svou neúspěšnou adopci dvou romských dětí. Martina, která je ve styku s lidmi, kteří přemýšlejí o tom, že by přijali dítě do náhradní rodinné péče, se s reakcemi na knihu setkává dodnes. Lidé, kteří přicházejí na besedu, se často ptají: „No jo, ale nedopadne to jako u tý Boučkové? Ta si vzala romské děti a podívejte, jak to dopadlo!“ Rok po vydání knihy byl zájem o osvojení romských dětí, ale i mezi pěstouny, menší: „i mně to několik lidí otevřeně řeklo, že si chtěli vzít romské dítě, ale pak si přečetli Rok kohouta a stáhli to z žádosti,“ popisuje Martina, která autorku osobně nezná, takže vychází pouze z veřejně dostupných informací.

Podle Martiny, která má odborné znalosti i praktickou zkušenost, je třeba vědět, že pokud chceme jako náhradní rodiče přijmout dítě s nějakou zvláštností, ať už se jedná o dítě jiného etnika, nebo dítě s nějakým zdravotním handicapem, tak na to musíme být připravení a musíme to chtít, což nebyl případ Boučkové. Ona měla politický škraloup a romské děti jí byly přidělené, přestože o ně nežádala. Chtěla, jako klasická osvojitelka, osvojit dítě tak, aby jí bylo podobné. Musela se tedy vyrovnat s tím, že dostala děti se specifickým, na které nebyla připravená, a o které nestála. Druhý problém spočíval v tom, že v té době nebyly žádné služby, a to ani na té úrovni jako je známe dnes, kdy sice nejsou dostatečné, ale existují. A neexistovaly ani žádná přípravná školení. Tereza Boučková kromě toho, že dostala specifické děti, dostala navíc děti těžce poškozené ústavní výchovou a raným traumatem. V knize to popisuje. Děti byly těžce deprivované a ona neměla žádné nástroje, nevěděla, co s tím dělat, jak se to ošetřuje, takže ty děti vyrůstaly s deprivací. Ona s nimi samozřejmě nějakým způsobem pracovala, pečovala o ně, ale nevěděla pořádně jak. Vycházela jen ze své intuice, protože informace a odborná pomoc nebyly tehdy k dispozici.

A tak se stalo, že problémy, které jsou pochopitelné a v dané situaci vlastně přirozené, mylně přisuzovala romskému původu. To vychází ze stereotypů, které v české společnosti máme. K deprivaci se přidružily problémy vycházející z hledání identity. Ani dnes osvojitelé často nevědí, jak pracovat s identitou, ale pracovat se s ní musí, dítě potřebuje pomoc dospělého, aby se vyrovnalo s tím, že mu ostatní nadávají, že je cikán, nebo ho obviní, když se někde něco ztratí, apod. Tereza Boučková pravděpodobně vždy vyřešila konkrétní situaci, ale nepřistupovala k problému nijak systematicky. Její děti s tím zjevně dost bojovaly, zkoušely hledat svou biologickou rodinu, zkoušely, kam patří, protože to nevěděly. A tohle všechno se spojilo a vznikl výsledek, který známe z knihy i rozhovorů autorky. Podle rozsáhlých zkušeností Martiny to podobně někdy dopadá, ale rozhodně se to netýká jen romských dětí v náhradní rodinné péči, s identitou bojují všechny děti v této situaci, protože mají jinou identitu než rodina, která je osvojila.

Nepřehlédněte:

- ▶ [Reakce Jiřího Boučka na článek „O pěstounské péči a adoptcích romských dětí: Měli jsme volné místo u stolu](#)